

*Нагаєв Віктор Михайлович,
доктор педагогічних наук, професор кафедри
менеджменту організацій Харківського
національного аграрного університету ім.
В.В.Докучаєва*

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНИХ АГРАРНИХ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ

Анотація. Дослідницька компетентність є важливим ресурсом ефективного управління інноваційними процесами аграрної галузі, що доводить необхідність підвищення її рівня у майбутніх аграрних менеджерів на основі формування досвіду дослідницької діяльності як освітнього результату.

Мета статті полягає в обґрунтуванні компонентів дослідницької компетентності сучасного фахівця-менеджера аграрної сфери як творчої особистості на основі розробки педагогічної технології управління навчально-творчою діяльністю.

У статті обґрунтовано структурні компоненти дослідницької компетентності менеджера виробничої сфери: емоційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, особистісно-розвивальний. З метою підвищення ефективності професійної підготовки аграрних менеджерів запропоновано дворівневу педагогічну технологію управління навчально-творчою діяльністю студентів як педагогічну умову формування дослідницької компетентності.

Подальші дослідження даного напрямку пропонуються на основі моделювання функціональних процесів продуктивної дослідницької діяльності менеджерів в умовах виробництва.

Ключові слова: компетентність, управління навчально-творчою діяльністю, дослідницька діяльність, дослідницька компетентність, формування дослідницької компетентності.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науково-практичними завданнями. Об'єктивні засади інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України неминуче позначаються на системі професійної освіти, яка має сприяти формуванню творчої обдарованості фахівця, активізації його дослідницької діяльності. За цих умов, формування дослідницької компетентності (ДК) майбутніх аграрних менеджерів є однією з найважливіших проблем педагогічної теорії і практики, неодмінною частиною якої в університетах завжди була і продовжує залишатися організація науково-дослідної роботи студентів.

Однією з особливостей професійної підготовки сучасних менеджерів аграрної сфери є необхідність формування їх дослідницької компетентності, адже в умовах сільськогосподарського виробництва вони мають бути джерелами наукових знань, носіями новацій, осередками наукових винаходів. При цьому аграрний менеджер має бути не лише професійним організатором виробничого процесу, але й вмілим дослідником, який на основі наукових підходів може знайти нестандартні рішення, обґрунтувати нові алгоритми вирішення проблеми, запропонувати інноваційну модель розвитку тощо. Така діяльність має базуватися на дослідницьких якостях, творчих здібностях, знаннях теорії та практики наукових досліджень, високому рівні емпіричної культури.

Дослідницька компетентність є важливим ресурсом ефективного управління інноваційними процесами аграрної галузі, універсальною регуляторною системою науково-практичних досліджень. Це положення доводить необхідність підвищення рівня дослідницької компетентності майбутніх аграрних менеджерів на основі формування досвіду дослідницької діяльності як освітнього результату. Незважаючи на значну кількість наукових робіт, проблема формування ДК майбутніх менеджерів аграрної сфери не отримала достатнього висвітлення у педагогічній науці. Актуальним залишається виконання відповідного системного педагогічного дослідження. Ця особливість вимагає від професійної освіти удосконалення навчального процесу на основі розробки педагогічних технологій, дидактичних моделей, інноваційних методів, форм та засобів управління навчально-дослідною роботою студентів і, на цій основі - формування та розвитку дослідницької компетентності майбутніх аграрних менеджерів.

Аналіз останніх досліджень і визначення невирішених аспектів даної проблеми. Основою формування та розвитку дослідницької компетентності є дослідницька діяльність (ДД). Залучення студентів до дослідницької діяльності є одним із найперспективніших спрямувань освітнього процесу. О. І. Навроцький, підкреслюючи важливість

технологічного впровадження наукової дослідницької діяльності студентів у навчальний процес, відмічає: «Найважливішим кроком на шляху формування творчої діяльності в колективі ВНЗ є злиття навчального процесу і науково-дослідної праці в єдину синтетичну діяльність з наступним безпосереднім виходом у практику. Ця нова діяльність зможе, по-перше, виступити дієвим фактором колективоутворення, а по-друге, буде безпосередньо сприяти підвищенню якості підготовки фахівців. Утілення цього принципу у життя потребує як першочергових заходів підвищення інформованості студентів про діяльність наукових підрозділів ВНЗ, включення пізнавальної дослідницької діяльності до структури навчального процесу» [10, с. 218].

Дослідницьку діяльність студентів слід розглядати як творчу діяльність, спрямовану на пізнання і розвиток індивідуальних внутрішніх можливостей, мобілізації інтелектуальних сил для розв'язання сучасних проблем і створення нових матеріальних і духовних цінностей, що мають науково-практичне значення. Наприклад, соціологічні дослідження Харківського наукового центру дидактики менеджмент-освіти на основі анкетування керівників і спеціалістів аграрних формувань, засвідчили, що лише 19-21 % фахівців у повному обсязі володіли методологією прийняття науково-обґрунтованих рішень; 14-16 % керівників аграрних формувань працюють на рівні творчого досвіду [11, с. 36]. Тому, на наш погляд, однією з основних причин гальмування розвитку виробничих процесів в країні є неефективність процесу формування дослідницької компетентності фахівців-аграріїв, недосконалість дидактичних складників освітнього процесу підготовки управлінських кадрів і, зокрема, методології організації науково-дослідної роботи студентів.

Розгляд психологічного аспекту дослідницької компетентності на основі праць Л. Божович, Л. Виготського, О. Леонтєва та інших учених допоміг виявити особливості перебігу науково-дослідної діяльності як творчої, охарактеризувати її поетапну організацію [1; 3; 8]. Дослідницька діяльність розглядається як система наукової та навчально-творчої діяльності

(НТД) студентської молоді, яка включає всі елементи навчальної та наукової творчості відповідно до змісту професійної підготовки висококваліфікованих спеціалістів аграрної галузі. Мета організації наукової дослідницької діяльності студентів – поглибити та зміцнити знання студентської молоді з теорії, методики та методології наукових досліджень; заглибитися у зміст професійної підготовки спеціалістів-аграріїв; прищепити їм зацікавленість до творчості; розвинути вміння і навички самостійно вирішувати завдання науково-дослідного характеру; всебічно підготувати майбутніх фахівців-аграріїв до самостійної виробничої діяльності [5, с. 7].

Враховуючи необхідність формування у майбутніх керівників і спеціалістів сільськогосподарського виробництва наукового мислення, здібностей до наукової творчості та креативного діяння у межах обраної професії, педагогічна система вищого навчального закладу повинна знайти місце новим методам організації дослідницької діяльності студентів на основі управлінських концепцій і компетентнісного підходу. Предметом такої діяльності має стати педагогічна система з елементами управління і самоуправління науковою творчістю. При цьому засобами дослідництва є наукові знання, педагогічний досвід організації наукової роботи, дидактичні прийоми активізації наукової творчості, методичні аспекти управління навчально-творчою діяльністю студентів.

Наведені вище положення доводять, що дослідницька компетентність має відповідати конкретним напрямам професійної діяльності людини і мати структурно-функціональну побудову у вигляді моделі компетентності фахівця. Одним із проблемних аспектів, що визначають можливість досягнення якісно нового рівня формування дослідницької компетентності майбутніх менеджерів аграрної сфери є запровадження моделі управління навчально-творчою діяльністю у процесі професійної підготовки.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні компонентів дослідницької компетентності сучасного фахівця-менеджера аграрної сфери як творчої особистості на основі розробки педагогічної

технології управління навчально-творчою діяльністю за критерієм сформованості досвіду дослідницької діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення компонентної структури дослідницької компетентності майбутніх аграрних менеджерів розглянемо інтегральну характеристику змісту освіти – професійну компетентність. Компетентність – це об’єктивна категорія, яка фіксує суспільно визнаний комплекс певного рівня знань, умінь, навичок, ставлень тощо, які можна застосовувати в широкій сфері діяльності людини. Професійна компетентність включає такі якості як: організаційно-управлінська культура, педагогічна культура, економічна культура, культура наукової діяльності, правова культура, досвід організації педагогічної діяльності та ін. Кожна з цих груп спирається на цілком конкретні за змістом первинні якості. О. А. Грішнова поєднує професійну компетентність з поняттям «кваліфікація працівника», яку визначає як сукупність загальної і спеціальної професійної освіти людини; необхідних знань, умінь, практичних навичок та соціального досвіду для виконання у даних організаційних умовах певних видів діяльності визначеної складності [4, с. 93].

Аналізуючи результати досліджень інституту діагностики здібностей до управління, Г. Борман сформував систему професійних якостей менеджера, серед яких провідне місце займають дослідницькі здібності (творче мислення, аналітичність розуму, вміння працювати в умовах невизначеності, критичність мислення, науковий характер дослідження проблеми) [2]. Аналіз компетентнісного підходу у дослідженнях І. А. Зімньої, П. Г. Лузана, О. І. Пометун, В. І. Свистун, А. В. Хуторского, [6; 9-15] дозволив визначити складники дослідницької компетентності фахівця-менеджера і, на цій основі, розробити відповідну модель за критерієм сформованості досвіду дослідницької діяльності (рис. 1).

Дана модель визначає цілі і зміст дослідницької діяльності в системі підготовки управлінських кадрів. На основі проведеного аспектного аналізу

Рис. 1. Модель дослідницької компетентності аграрного менеджера

визначено дослідницьку компетентність майбутнього фахівця-аграрія як здатність суб'єкта до успішного здійснення дослідницької діяльності в професійній сфері, що ґрунтується на системних знаннях з науково-дослідної роботи та способів їх здобуття, дослідницьких умінь і навичках, а також сукупності особистісних якостей, які охоплюють мотивацію, вольовий прояв і рефлексію. Компонентну структуру ДК визначено на підґрунті філософської категорії «досвід», згідно з якою в процесі цілеспрямованого засвоєння знань про об'єкт пізнання і подальшого його перетворення відкриваються нові зв'язки, властивості, закономірності, випробовуються нові методи і засоби діяльності, виявляються емоції і почуття, набуваються певні ціннісні орієнтації. Основними критеріями ДК мають бути - системність, цілісність, творчість, самостійність мислення, здатність до логічного пошуку й апробації власних наукових положень. Компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи мають стати теоретичною основою формування дослідницької компетентності.

Враховуючи державні вимоги щодо професійної підготовки менеджерів сільськогосподарського виробництва, можна запропонувати такі функціональні складники їх дослідницької компетентності: 1) самостійно формувати цілі, методи та прийоми дослідницької діяльності у професійному розвитку; 2) планувати, організовувати і аналізувати науково-дослідну роботу на підприємстві; 3) ефективно проводити наукові дослідження за системним підходом; 4) формувати здатність до креативного мислення в процесі наукового пошуку; 5) використовувати сучасні досягнення науки і техніки у процесі наукових досліджень; 6) користуватися сучасними інформаційно-пошуковими системами, засобами оргтехніки, комп'ютерними програмами для оптимізації параметрів досліджуваного процесу; 7) координувати наукові дослідження з науково-дослідними установами та організаціями; 8) обґрунтовувати результати наукових досліджень різноманітними методами економічного аналізу; 9) ефективно доводити наукові концепції у формі публічного захисту наукових проєктів.

Отже, модель дослідницької компетентності аграрного менеджера розуміємо як інтегративну структуру, складниками якої є такі компоненти: емоційно-ціннісний (мотиваційні потреби, інтереси, цілі та цінності дослідницької діяльності); когнітивний (повнота, системність, гнучкість знань, їх науковий характер і пошукова спрямованість); комунікативно-діяльнісний (пізнавальна активність, творча діяльність, лідерські здібності, мистецтво управління); особистісно-розвивальний (здатність до саморозвитку, уміння і навички самоуправління та рефлексивної діяльності, творча спрямованість особистості).

Для реалізації даної моделі нами запропоновано дворівневу педагогічну технологію формування дослідницької компетентності майбутніх аграрних менеджерів. Макрорівень пов'язаний зі специфікою набуття досвіду дослідницької діяльності як творчої. Він передбачає поступову реалізацію педагогічної технології на етапах: удосконалення навичок теоретичного пошуку наукової проблеми, практичних навичок наукового дослідження; формування вмінь організації експериментальної роботи; формування вмінь аналізу результатів наукових досліджень. Кожен з етапів макрорівня реалізується через педагогічну технологію на мікрорівні, яка розроблена на основі інваріантної моделі здійснення дослідницької діяльності та охоплює мотиваційно-цільовий, комунікативно-пізнавальний, комунікативно-перетворювальний і контроль-рефлексивний етапи.

Оскільки дослідницька компетентність базується на сукупності вмінь (інтелектуально-логічних, творчих, методологічних, світоглядних, комунікативних), дидактичну основу цієї підготовки складає комплекс методів (інформаційних, операційних, пошукових, самостійного навчання). Наприклад, навчальний процес, побудований на основі кейс-технологій з використанням проблемних ситуацій, допомагає значно активізувати пізнавальну діяльність студентів, реалізувати творчі компоненти розвитку особистості. За цих умов здобувач виконує ролі організатора, виконавця, творця, знаходить умови для виявлення творчості, пізнавальної активності.

Наприклад, з метою активізації пошукової дослідницької діяльності при підготовці аграрних менеджерів автором створено дослідницьку лабораторію дидактичних проектів - науковий центр дидактики менеджмент-освіти, як осередок наукової творчості, пізнавальної активності та дослідної роботи студентів у процесі формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців [12].

Дослідницька діяльність студентів невід'ємно пов'язана з творчістю, оскільки вона починається з творчого пошуку, продовжується у формі творчих досліджень і закінчується творчим продуктом. При цьому творчий підхід означає, що на всіх етапах дослідження науковець має прагнути до пояснення фактів, предметів, явищ, намагатися впровадити нове в науці. Як зазначають Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М.: «Творчість – це наукове виробництво...» [16, с. 39-40]. Важливим аспектом проблеми формування дослідницької компетентності є організація викладачем творчого наукового середовища. Проектування такого середовища з функціонально-креативним методичним забезпеченням пошукової діяльності студентів є важливою педагогічною умовою досягнення освітнього результату - досвіду дослідницької діяльності.

Педагогічний досвід автора свідчить про те, що ефективність науково-дослідної роботи студентів забезпечується переважно їх творчою діяльністю спільною з викладачем у ході навчального процесу. При цьому важливо трансформувати навчальний процес у навчально-творчий процес з високим рівнем керованості, що досягається відповідними організаційними, мотиваційними та соціально-психологічними факторами. За таких умов викладач стає помічником і коректором високопродуктивної навчально-творчої діяльності студента. Таким чином, педагогічний процес формування дослідницької компетентності в умовах управління навчально-творчою діяльністю студентів має визначатися наступними складниками: 1- змістовний блок (визначається компетентнісним підходом, цілями навчання та змістом освіти на основі формування системи знань, вмінь, навичок,

досвіду дослідницької діяльності; 2- блок особистих якостей (визначається креативними, дослідницькими якостями та організаційними здібностями пошукового характеру); 3- блок практичної підготовки (визначається сукупністю умінь: методичних, пошукових, дослідницьких, інноваційних, комунікаційних); 4- управлінський блок (визначається функціями планування, організації, мотивації, контролю, рефлексії щодо активізації дослідницької діяльності студентів); 5- процесуальний блок (визначається технологічним підходом, методами, формами, засобами управління навчально-творчою діяльністю).

Вищенаведені компоненти повинні бути об'єднані цілями навчання і технологічним процесом управління навчально-творчою, дослідницькою діяльністю, що є педагогічною умовою формування дослідницької компетентності майбутнього аграрного менеджера. При цьому управління можна структурувати на елементи управління навчально-творчою діяльністю з боку викладача і елементи самоуправління з боку студента. Крім того, провідну роль в управлінні дослідницькою діяльністю відіграють наукові підрозділи – наукова частина, відділ інформаційного забезпечення, рада молодих вчених, студентське наукове товариство та ін., а також громадські організації на основі принципів студентського самоврядування – наукові спілки, об'єднання.

Вищенаведені концептуальні методологічні напрями автором реалізовано у педагогічній моделі управління навчально-творчою діяльністю студентів, яка побудована на системному підході і охоплює всі елементи педагогічної системи (рис. 2).

Розглядаючи управлінські відносини і зв'язки між компонентами такої педагогічної системи, слід визначити їх нелінійний характер, де передбачають специфічні взаємозв'язки у субординаційній єдності, що призводить до виникнення нових педагогічних критеріїв.

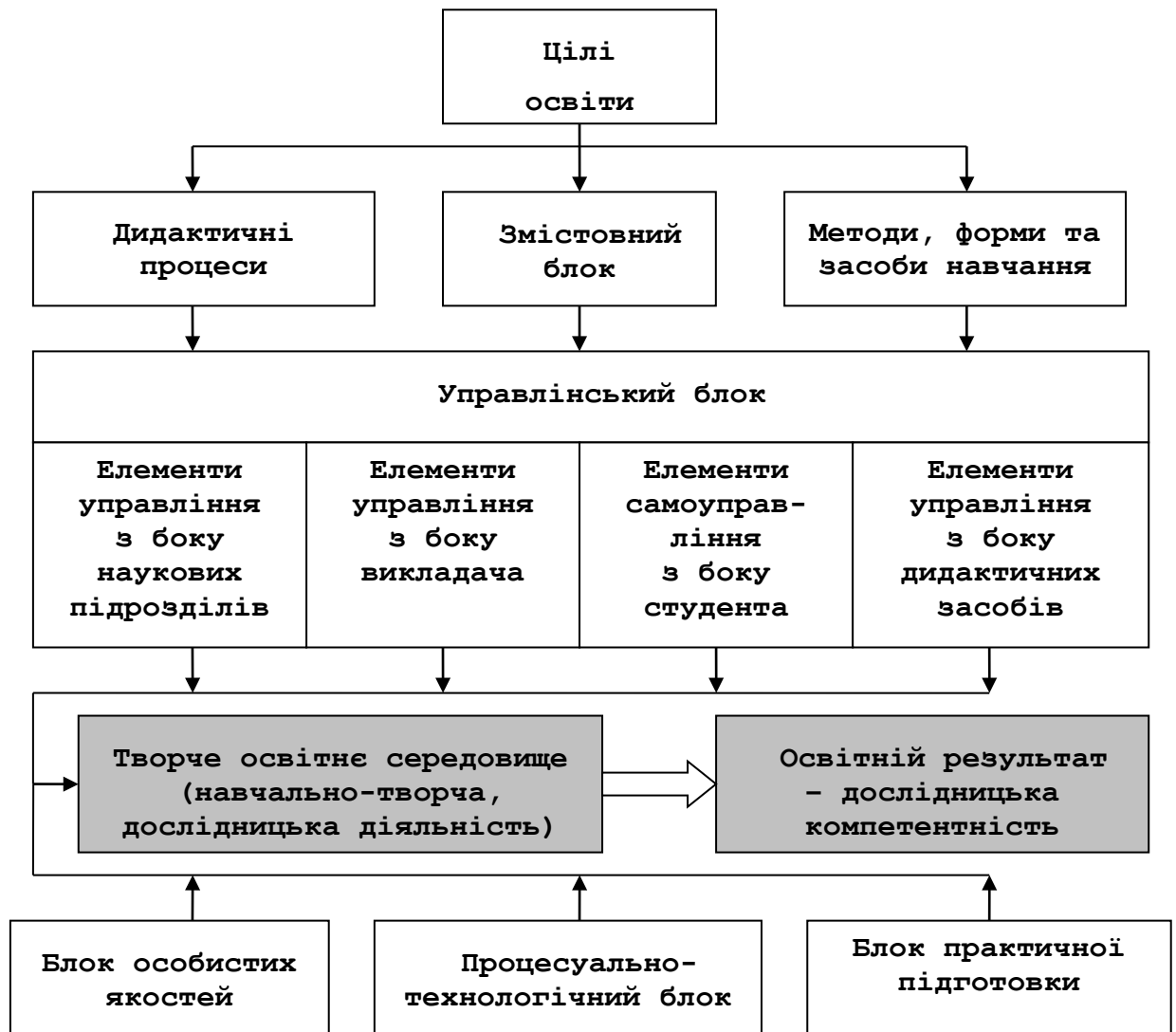

Рис. 2. Процес формування дослідницької компетентності за моделлю управління навчально-творчою діяльністю студентів

Такими критеріальними показниками дослідницької діяльності можуть бути: творча ініціатива, пошукова активність, досвід дослідницької діяльності, інноваційність мислення, рівень новизни запропонованих проєктів та ін. [11, с. 13-14].

У запропонованій організаційній моделі об'єктом управління виступає навчально творча діяльність з елементами наукового пошуку, яка перетворює наявний потенціал студента (здібності, мотиви, потреби, індивідуальні задатки, характер, темперамент, рівень підготовленості тощо) у якісний результат – дослідницьку компетентність. Навчально-творча діяльність знаходить своє змістовне відображення у різноманітних формах організації

дослідницької діяльності. Наприклад, поряд з традиційними студентськими науковими гуртками нами були розроблені і апробовані різноманітні інноваційні моделі активізації наукового пошуку студентів: дебатні турніри, презентації наукових розробок, навчально-наукові конкурси творчих ідей, оцінно-ситуаційні моделі організації наукових досліджень та ін. Наприклад, при підготовці аграрних менеджерів запроваджено освітню студію «Школа молодого лідера», засідання якої проходять у різноманітних дидактичних формах з відпрацювання навичок творчої наукової роботи в умовах виробництва (участь у роботі наукових центрів; виконанні госпрозрахункової тематики кафедр; конкурсі наукових грантів; роботі студентського наукового товариства; запровадженні творчих наукових проектів тощо).

Розроблена педагогічна дворівнева педагогічна технологія втілюється на рівні навчального матеріалу, зміст якого має науково-прикладний характер. Завдяки застосуванню системи дидактичних засобів управління навчально-творчою діяльністю на кожному з етапів технології забезпечується керованість педагогічного процесу, що виражається у поступовому просуванні від прямого управління через рівень співуправління до рівня самоуправління дослідницькою діяльністю. За результатами педагогічних експериментів, які були проведені автором, визначено позитивний вплив педагогічної моделі управління навчально-творчою діяльністю студентів як на пізнавальну активність, так і на рівень сформованості дослідницької компетентності майбутніх фахівців аграрної сфери. Одержані результати засвідчили, що студенти експериментальних груп на 25 % продемонстрували кращі дослідницькі здібності під час виробничих практик та стажування на підприємствах. При цьому термін їх професійної адаптації скорочувався на третину порівняно зі студентами, які працювали за традиційною системою вузівської підготовки.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На підставі принципів наукової творчості, діяльнісного та компетентнісного підходів, а також аналізу психолого-педагогічної

літератури обґрунтовано формування дослідницької компетентності майбутніх менеджерів аграрної сфери як цілісного педагогічного процесу поетапного засвоєння системи знань з організації наукового пошуку, та способів дослідницької діяльності, набуття дослідницьких умінь і навичок, а також розвитку особистісних якостей, необхідних для успішного здійснення творчої дослідницької діяльності в професійній сфері. Творча спрямованість і пошукові здібності є невід'ємними рисами дослідницької компетентності фахівців-менеджерів. На цій основі визначено структурні компоненти моделі дослідницької компетентності фахівця-менеджера виробничої сфери: емоційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, особистісно-розвивальний.

Процес формування дослідницької компетентності аграрних менеджерів передбачає організацію навчального процесу за моделлю управління (співуправління та самоуправління) навчально-творчою діяльністю студентів, під час якого майбутні фахівці набувають необхідний досвід дослідницької діяльності в професійній сфері. Наведені вище положення дають підстави для подальшого дослідження даного напрямку на основі моделювання функціональних процесів ефективної дослідницької діяльності менеджерів в умовах компетентісного підходу.

Список використаних джерел:

1. Божович Л. И. Проблемы формирования личности: собр. псих. тр. / Л.И. Божович. – М.: Ин-т практ. психологии, 1995. – 349 с.
2. Борман Г. Менеджмент / Г. Борман, Л.Вороніна, М.Федерман. – Гамбург, 1995. – 765 с.
3. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика-Пресс, 1999. – 533 с.
4. Грішнова О. А. Людський капітал: Формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова. – К. : Знання, 2001. – 254 с.
5. Захаренко О.В., Горін М.О., Нагаєв В.М. Організація навчально-дослідної роботи студентів. – Х.: ХНАУ, 2005. – 48 с.
6. Зимняя, И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высш. образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
7. Кремень В. Освіта і наука : інноваційний аспект / В. Кремень // Науковий вісник інституту професійно-технічної освіти НАПН України. - № 01, 2011. С. 4-7.
8. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения: в 2 т. / А. Н. Леонтьев.– М.: Педагогика, 1983. – Т. 1. – 392 с.
9. Лузан П. Г. Теорія професійної підготовки спеціалістів / П. Г. Лузан, П. М. Решетнік, Н.С. Журавська. – К. : Вид-во НАУ, 2003. – 130 с.

10. Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства: Монографія. – Х.: Основа, 2000. – 316 с.
11. Нагаєв В.М. Дидактичні критерії навчально-творчої діяльності студентів за технологією «менеджмент-освіта» / В.М.Нагаєв // Новий колегіум. - № 1, 2007. – С. 34-39.
12. Нагаєв В.М. Формування професійно-творчої компетентності фахівця аграрної сфери / В.М. Нагаєв // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. - № 2(5). – Т. 1, 2012. – С. 184-189.
13. Пометун, О. І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. І. Пометун // Рід. шк. – 2005. – № 1. – С. 65–69.
14. Свистун В. І. Управлінська компетентність фахівців-аграрників : сучасні тенденції та основні напрями формування / В.І. Свистун // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2005. – № 2. – С. 103–110.
15. Хуторской, А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Нар. образование. – 2003. – № 2. – С. 58–61.
16. Шейко, В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 3-тє вид. – К. : Знання-прес, 2003. – 295 с.

Нагаєв Виктор Михайлович, доктор педагогических наук, профессор кафедры менеджмента организаций Харьковского национального аграрного университета им. В.В.Докучаева

ФОРМИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ АГРАРНЫХ МЕНЕДЖЕРОВ В УСЛОВИЯХ УПРАВЛЕНИЯ УЧЕБНО-ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ СТУДЕНТОВ.

***Аннотация.** Исследовательская компетентность является важным ресурсом эффективного управления инновационными процессами аграрной отрасли, которая показывает необходимость повышения ее уровня у будущих аграрных менеджеров на основе формирования опыта исследовательской деятельности как образовательного результата.*

Цель статьи заключается в обосновании компонентов исследовательской компетентности современного специалиста-менеджера аграрной сферы как творческой личности на основе разработки педагогической технологии управления учебно-творческой деятельностью.

В статье обоснованы структурные компоненты исследовательской компетентности менеджера производственной сферы: эмоционально-ценностный, когнитивный, деятельностный, личностно-развивающий. С целью повышения эффективности профессиональной подготовки аграрных менеджеров предложена двухуровневая педагогическая технология управления учебно-творческой деятельностью студентов как педагогическое условие формирования исследовательской компетентности.

Дальнейшие исследования данного направления предлагаются на основе моделирования функциональных процессов производительной исследовательской деятельности менеджеров в условиях производства.

***Ключевые слова:** компетентность, управление учебно-творческой деятельностью, исследовательская деятельность, исследовательская компетентность, формирование исследовательской компетентности.*

Nagaev Victor Mikhajlovich, doctor of pedagogical sciences, professor of department of management of organizations of the Kharkiv national agrarian university name of. V.V. Dokuchaev

FORMING OF RESEARCH COMPETENCE OF FUTURE AGRARIAN MANAGERS IN THE CONDITIONS OF MANAGEMENT EDUCATIONAL-CREATIVE ACTIVITY OF STUDENTS.

***Abstract.** A research competence is the important resource of effective management the innovative processes of agrarian industry which shows the necessity of increase of her level for future agrarian managers on the basis of forming of experience of research activity as educational result.*

The purpose of the article consists in the ground of components of research competence of modern specialist-manager of agrarian sphere as creative personality on the basis of development of pedagogical technology of management educational-creative activity.

The structural components of research competence of manager of productive sphere are reasonable in the article: emotionally-valued, cognitive, activity, personality-developing. With the purpose of increase of efficiency of professional preparation of agrarian managers two-level pedagogical technology of management educational-creative activity of students as pedagogical condition of forming of research competence is offered.

Further researches of this direction are offered on the basis of design of functional processes of productive research activity of managers in the conditions of production.

***Keywords:** competence, management of the educational-creative activity, research activity, research competence, forming of research competence.*

АВТОРСЬКЕ РЕЗЮМЕ

У статті розглянуто теоретичні, методичні та методологічні аспекти проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх аграрних менеджерів. На основі проведеного аспектного аналізу визначено дослідницьку компетентність майбутнього фахівця-аграрія як здатність суб'єкта до успішного здійснення дослідницької діяльності в професійній сфері, що ґрунтується на системних знаннях з науково-дослідної роботи та способів їх здобуття, дослідницьких умінь і навичках, а також сукупності особистісних якостей, які охоплюють мотивацію, вольовий прояв і рефлексію.

Модель дослідницької компетентності аграрного менеджера розуміємо як інтегративну структуру, складниками якої є такі такі компоненти: емоційно-ціннісний; когнітивний; комунікативно-діяльнісний; особистісно-розвивальний. Для реалізації даної моделі запропоновано дворівневу педагогічну технологію формування дослідницької компетентності майбутніх аграрних менеджерів. Макрорівень передбачає поступову реалізацію педагогічної технології на етапах: удосконалення навичок теоретичного пошуку наукової проблеми, практичних навичок наукового дослідження; формування вмій організації експериментальної роботи; формування вмій аналізу результатів наукових досліджень. Кожен з етапів

макрорівня реалізується через педагогічну технологію на мікрорівні, яка розроблена на основі інваріантної моделі здійснення дослідницької діяльності та охоплює мотиваційно-цільовий, комунікативно-пізнавальний, комунікативно-перетворювальний і контрольно-рефлексивний етапи.

Педагогічний процес формування дослідницької компетентності в умовах управління навчально-творчою діяльністю студентів має визначатися такими складниками: змістовний блок; блок особистих якостей; блок практичної підготовки; управлінський блок; процесуальний блок.

Вищенаведені компоненти повинні бути об'єднані цілями навчання і технологічним процесом управління навчально-творчою, дослідницькою діяльністю, що є педагогічною умовою формування дослідницької компетентності майбутнього аграрного менеджера.